

Conspect Istoria psihologiei (14 pagini)

Sursa: Universitatea Spiru Haret din Bucuresti - www.spiruharet.ro

Coordonator de disciplina: Prof.univ.dr. Nicolae Radu

Asistent: Asist. univ. dr. Dan Rugina

Subiecte istoria psihologiei

1. Conceptele si obiectivele istoriei psihologiei
2. Elemente de psihologie in Antichitatea Orientului Indepartat
3. Conceptii ale unor ganditori din Grecia antica. Scoala din Milet. Scoala pitagoreica. Scoala eleata. Sofistii
4. Socrate si Platon
5. Platon - teoria formelor: concept, descriere, explicatie (Mitul Pesterii)
6. Viata si opera lui Aristotel. Conceptul social-istoric
7. Constructia si ideatia primului tratat despre suflet, De anima
8. Conotatii psihologice ale operei lui Hipocrate
9. Idei psihologice in opera lui Galen
10. Epicur – viata si opera
11. Empirismul
12. Plotin, Aurelius, Augustinus, Thoma d’Aquino, R. Bacon, Fr. Bacon
13. Decartes si psihologia in sistemul cartesian
14. Spinoza si teoria afectelor
15. Idei psihologice in materialismul si iluminismul francez din sec. 18

Bibliografie: Nicola, G., Istoria psihologiei, Editura Fundatiei Romania de Maine, Bucuresti, 2014

Capitolul 1. Gandirea psihologica prearistotelica. Aristotel – fondatorul psihologiei stiintifice

1. Conceptele si obiectivele istoriei psihologiei

Psihologia este stiinta care studiaza conditiile si legile manifestarii vietii psihice umane.

Orice sistem de cunostinte, fie ele empirice sau stiintifice, isi are propria istorie. Psihologia nu intotdeauna a fost, este si va fi stiintifica. Domeniul psihologiei a trecut prin trei ipostaze:

- practic-rezolutiva,
- ca exegeza-comentariu
- ca stiintific-paradigmatic-explicativa

Primele doua stadii tin de un “lung trecut”, iar al treilea, de “scurta istorie” a psihologiei.

Gandirea psihologica a reflectat schimbarile pozitiei omului in univers, le-a asistat si ameliorat, a extrapolat si a propus spre experimentare noi expresii ale potentialului vital.

“Trecutul” psihologiei incepe cu 100.000 de ani in urma, cand omul a inceput sa foloseasca focul si hrana, si tine pana la vechii filozofi greci. Era bazata pe ideea ca destinul omului si corul sau sunt stapanite de demoni sau spirite.

Timp de 25 de secole (pana la zborul primului avion), filozofii greci au fost considerati parinti ai conceptelor stiintifice ale psihologiei. Ei au reusit sa explice global universul si **sufletul omului**, prin **elemente naturale omniprezente** (apa, focul, infinitul miscarea, dar s-au pliat si pe **determinismul fiziologic si epistemologic**, redand omului demnitatea si unitatea intre structura si functie, materie si constiinta, suflet si spirit (incepand cu Aristotel).

Pe parcursul istoriei sale psihologia a acumulat **cinci principii de determinism** in functionarea psihicului uman:

- **pr. determinarii biologice** – psihicul este o functie a sist. nervos; psihicul este o forma superioara de reglaj a relatiei individului cu mediul;
- **pr. determinarii sociale** – homo sapiens este diferit de restul lumii vii prin faptul ca “inmagazineaza” si “imprumuta” experienta de specie (uneltele, limbajul, conceptele, algoritmi, expresiile emotionale etc);
- **pr. dezvoltarii** – orice functie psihica este supusa principiului invatarii si dezvoltarii, prin experienta capatata in interactiunea subiect-mediu; psihicul este nu numai un service al acestui proces, ci si un beneficiar;
- **pr. actiunii** – orice organism se afla intr-un raport activ cu mediul in care traieste, psihicul serveste acest proces, dar este si influentat prin continut si procesualitate de aceasta interactiune;
- **pr. functionarii sistemice** – inca de la Aristotel si pana la psihanaliza, psihicului i s-a atribuit o functionare in sistem.

Sec 20 a fost marcat de nasterea unor noi stiinte despre sisteme: consonantismul, sinergetica, cibernetica. Toate s-au inspirat din comportamentul ghidat psihic.

2. Elemente de psihologie in Antichitatea Orientului Indepartat

Cele mai vechi izvoare de gandire psihologica au fost decoperite cu mii de ani i.e.n. in zonele de civilizatie a Indiei, Chinei, Japoniei si Egiptului. Desi ideologia dominanta era cea religioasa, axata pe mitul nemuririi si transmigratiei sufletului, s-au descoperit si idei stiintifice mai elaborate, care relatau trei arii problematice:

- **psihofiziologia;**
- **interpretarea etica a psihicului;**
- **psihocognitia.**

✓ **Psihofiziologia**

- Mecanismul fiziologic mediaza actiunea divinitatii asupra sufletului; organele de simt (5) sunt mijloace de a transmite forta zeului Itah catre inima, organul central al sufletului (sec.4 i-e.n. **Egipt**).
- Inima este organul principal, "guvernatorul corpului", iar respiratia este mecanismul de functionare, "principiul respirator", denumit Tzi (sec.8 i.e.n. **China**)
- Medicii indieni si chinezi explicau trasaturile temperamentale prin predominarea unuia sau altuia dintre elementele componente ale organismului:
 - **dominatia limfei** (incetineala, tip cu mobilitate redusa);
 - **dominatia elementelor Tzi** (persoana este neechilibrata, foarte mobila, trecand frecvent de la ras la plans);
 - **dominatia sangelui** (in unele teorii a bilei) (darzenie, cutezanta, comportament de tigru).

✓ **Interpretarea etica a psihicului**

Este o abordare logica si rationala a existentei umane, interpretate in celebrele **Vede** (mil.2 i.e.n **India**) si **Upanisade** (1000 i.e.n. **China**). Ca invataturi religioase s-au impus jainismul si budismul, care formulau problema raportului suflet-corp in felul urmator:

- **jainismul** – condamna corpul ca obstacol al libertatii sufletului;
- **budismul** – nega sufletul ca real aparte, descriindu-l ca un flux de clipe irepetabile sau stari succesive.

Scolile filozofice care au aparut mai tarziu – **Vedanta, Yoga, Mimamsa** etc. – au promovat o ideatie psihologica subordonata problemelor etico-metafizice:

- **Vedanta** – Eul autentic este o constiinta intuitiva speciala, identica cu constiinta cosmica infinita, care se realizeaza numai prin efort de cunoastere si disciplina morala riguroasa;
- **Yoga** – activitatea psihica de tot felul si functiile organice (pozitia, respiratia etc.) intuneca "cunoasterea autentica", insa printr-o serie de procedee se poate obtine o urificare;
- **Scolile filozofice din China** – daoismul se orienta dupa coordonatele unei ordini cosmice, confucianismul contruia spiritul religios din obiceiuri, norme morale sau traditii.

✓ Psihocognitia

Activitatea mentala se ocupa de interactiunea organelor de simt cu lucrurile reale din mediul de viata. Actul cognitiv apare ca o expresie a unitatii Subiect-Obiect. O atentie deosebita in epistemologia indiana a fost acordata celor trei forme de contact Subiect-Obiect:

- “contemplarea” sau cunoasterea generalului (comunicarea cu toate obiectele individuale dintr-o clasa data);
- asociatia sau “comunicarea” cu obiectul prin intermediul imaginii sale actualizate in memorie;
- perceperea “yoghina”, “comunicarea” cu obiectele cele mai fine, prin rationament aprofundat.

3. Conceptii ale unor ganditori din Grecia antica. Scoala din Milet. Scoala pitagoreica. Scoala eleata. Sofistii

In Grecia antica sufletul era considerat esenta si principiul vietii. Existau doua idei despre suflet:

- era materie subtila (Democrit);
- era idee sau forma (Platon).

Gandirea greaca dinaintea erei noastre se imparte in trei perioade:

- primitiva – sec. 8-6
- clasica – sec. 6-3
- elenista – sec. 3-1

✓ **Scoala din Milet** – Thales, Anaximandru, Anaximene.

Scoala din Milet a fost fondata in sec.6 i.Hr., in una din coloniile grecesti populate de ionieni in Asia Mica, in orasul Milet. Ideile asociate cu aceasta scoala au fost exprimate de trei filosofi: Thales, Anaximandru, Anaximene. Intrebarile care ii interesau pe milesieni erau de tipul: “E posibil ca aceasta lume sa fie redusa la principii mai simple, astfel incat ratiunea umana sa inteleaga ce este ea?”, “Din ce este facuta?”, “Cum are loc schimbarea?”, “De ce lucrurile apar apoi dispar?”. Milesienii au fost primii care au sugerat ca raspunsurile la aceste intrebari pot fi gasite pe calea gandirii. Ei au abandonat solutiile mitologice si le-au inlocuit cu cele rationale. Filosofia si stiinta si-au orientat ideile spre faptul ca la baza fenomenelor sta caracterul ordonat, nu capriciul sortii, iar explicatia naturii trebuie cautata chiar in natura insasi. Scoala din Milet marcheaza trecerea de la ideatia cosmogonica, antropomorfica si mistica la reprezentari naturalist-logice despre cauzabilitate si cunoastere; au formulat o conceptie a unitatii naturii, derivata dintr-un element fundamental si vesnic: apa, infinitul aerul; au explicat viata sufleteasca printr-un principiu material.

Thales din Milet a fost un filosof grec presocratic, reprezentant al scolii din Milet, care a contribuit la dezvoltarea matematicii, astronomiei si filosofiei. El este considerat parintele stiintelor. Thales si-a pus intrebari despre natura universului si a dat raspunsuri care nu au luat in considerare zeii si demonii. Renuntarea la mitologie a fost un pas crucial in gandirea stiintifica si a condus la o explozie intelectuala care a durat sute de ani.

etc.